

RZĄDOWY PROGRAM ODBUDOWY ZABYTKÓW

Załącznik Nr 1

**OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA
DLA ZADANIA**

**„Konserwacja ołtarzy oraz wykonanie prac remontowo – budowlanych
elewacji kościoła pw. Wniebowzięcia NMP
i św. Klemensa w Dzierzgowie. (A.933 z 20.03.2015r.)**

W ogólnym założeniu w ramach prac konserwatorskich planuje się:

Część I

Przywrócenie wartości i odtworzenie pierwotnego wyglądu dwóch barokowych ołtarzy (św. Jana Nepomucena oraz Chrystusa Ukrzyżowanego) poprzez wykonanie złoczeń i srebrzeń oraz oryginalnej polichromii.

Część II

Zachowanie i zabezpieczenie substancji zabytku poprzez odnowienie i uzupełnienie tynków zewnętrznych z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki. Obiekt wymaga natychmiastowych prac konserwatorskich, aby zapobiec całkowitej degradacji ich wartości historycznych i estetycznych.

Zadanie dzieli się na części

Część 1

Konserwacja ołtarzy kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Klemensa w Dzierzgowie”

W ołtarzu Św. Jana Nepomucena planowane jest wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej bardzo cennego obrazu Św. Anna Samotrzecia z poł. XVI wieku.

Obraz św. Anny Samotrzeciej znajduje się w retabulum ołtarza bocznego św. Jana Nepomucena, w kaplicy południowej w kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Klemensa w Dzierzgowie. Przedstawienie św. Anny zostało przysłonięte - zamalowane wizerunkiem św. Jana Nepomucena w ciemnej tonacji, jedynie twarz świętego była nieznacznie widoczna na obrazie. Warstwa malarska wtórnego przedstawienia była w bardzo złym stanie łuszczyła się, fragmentarycznie spieczona i zmarszczona z pęcherzami. Płótno zdeformowane i pofalowane

W ramach prac konserwatorskich w ołtarzu św. Jana Nepomucena planuje się:

1. Wykonanie badań stratygraficznych, poszerzenie odkrywek w celu zdiagnozowania stanu zachowania pierwotnej warstwy malarskiej.
2. Delikatne oczyszczenie powierzchni warstwy malarskiej i podobrazia drewnianego z kurzu i brudu na sucho miękkimi pędzlami.
3. Usunięcie przemalowań chemicznie (kompozycja rozpuszczalnikowa DMF, aceton, terpentyna lub kompozycja rozpuszczalnikowa 3A (amoniak, aceton, alkohol) neutralizacja terpentyną.
4. Zabezpieczenie lica obrazu bibułą japońską, spoiwo elastyczne – wykonanie prób.
5. Odbezpieczenie płótna od podobrazia drewnianego w celu usunięcia pęcherzy i zanieczyszczeń.
6. Odczyszczenie odwrocie obrazu – mechanicznie i chemicznie
7. Usunięcie licowania – bibuły japońskiej.
8. Wprowadzenie od odwrocie spoiwa konsolidującego Beva 371 w toluenie i wyprasowanie obrazu na stole dublażowym.
9. Ew. dublaż, jeżeli stan płótna będzie na to wskazywał.
10. Uzupełnienie ubytków pierwotnej zaprawy odpowiednio dobranym technologicznie kitem.
11. Zaizolowanie kitów alkoholowym roztworem szelaku.
12. Wstępne werniksowanie warstwy malarskiej werniksem retuszerskim.
13. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej naśladowczo do oryginału farbami Maimeri Restauro.
14. Założenie werniksu końcowego satynowego.
15. Impregnacja strukturalna podobrazia drewnianego metodą wielokrotnego powlekania roztworem żywicy Osolan KL w kompozycji rozpuszczalników: ksylen, toluen i aceton. Jednocześnie wykonany zostanie zabieg dezynsekcji przez dodanie do impregnacji Para-chloro-meta-krezolu środka toksycznego, którego obecność spełni również funkcję profilaktycznej ochrony drewna przed czynnikami biologicznymi. Pozostawienie impregnowanych elementów w środowisku zagęszczonych par nie rozpuszczalnika (benzyna ekstrakcyjna) w celu opóźnienia odparowania rozpuszczalników i równomiernego rozłożenia żywicy w całej strukturze drewna.

Oczyszczenie powierzchni rozspojień i szczelin oraz powtórne sklejenie klejem

- W oltarzu Chrystusa Ukrzyżowanego planowane jest wykonanie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej struktury oltarza, wraz z obrazem Św. Mikołaj oraz Rzeźbą Chrystusa.

Ołtarz boczny p. w. „Chrystusa Ukrzyżowanego” znajduje się w kaplicy po stronie północnej o takiej samej budowie jak ołtarz boczny p.w. Św. Jana Nepomucena. W środkowym polu retabulum na materiałowym tle umieszczona rzeźba Chrystusa na krzyżu, nad którym owalna tablica z monogramem złożonym z liter „IHS”. Całość wieńczy owalny obraz „Św. Mikołaj” w ramie obwiedzionej wieńcem srebrzystych obłoków, od których odchodzą postrzępione promienie glorii.

Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej struktury ołtarza. Zakłada się uchronić obiekt przed pogłębiającym się destruktem i zniszczeniem, wzmocnienie struktury drewna konstrukcyjnego. Zakłada się odtworzenie bardzo zdegradowanych złocień w technice pulmentowej na poler i mat. Usunięcie ewentualnych przemalowań ze struktury ołtarzy i powrót do pierwotnych wypraw malarskich po przeprowadzeniu wnikliwych badań stratygraficznych obiektów lub w chwili niezachowanego oryginału wykonanie zgodnie z odkrywkami rekonstrukcji. Decyzja ta powinna zostać podjęta przez komisję konserwatorską po ustaleniu w czasie prac zasięgu występowania oryginalnych warstw.

Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej obrazu Św. Mikołaj oraz przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej rzeźby Chrystusa na krzyżu

W ramach prac konserwatorskich w ołtarzu Chrystusa Ukrzyżowanego planuje się:

1. Oznakowanie wszystkich elementów ołtarzy i wykonanie dokumentacji fotograficznej, demontaż. Przewiezienie elementów do pracowni.
2. Wstępne oczyszczenie elementów z luźnych nawarstwień kurzu i brudu.
3. Rozpoznanie zasięgu i stanu zachowania oryginalnej dekoracji w celu podjęcia decyzji o jej ekspozycji.
4. Przeprowadzenie badań mających na celu ustalenie technologii .
5. Rozspojenie wadliwych i obluzowanych połączeń stolarskich, usunięcie wtórnych gwoździ.
6. Oczyszczenie całej powierzchni elementów struktury i ornamentów z nawarstwień brudu przy zastosowaniu metod mechanicznych i chemicznych odpowiednio dobranych do partii polichromii i złocień. Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej.
7. Impregnacja strukturalna drewna metodą długotrwałej kąpieli i wielokrotnego powlekania roztworem żywicy Osolan KL w kompozycji rozpuszczalników: ksylen, toluen i aceton. Jednocześnie wykonany zostanie zabieg dezynsekcji przez dodanie do impregnacji Parachloro-meta-krezolu środka toksycznego, którego obecność spełni również funkcję profilaktycznej ochrony drewna przed czynnikami biologicznymi. Pozostawienie impregnowanych elementów w środowisku zagęszczonych par nie rozpuszczalnika (benzyna ekstrakcyjna) w celu opóźnienia odparowania rozpuszczalników i równomiernego rozłożenia żywicy w całej strukturze drewna.

8. Wykonanie prac stolarskich. Dublowanie wytypowanych ze względu na zły stan zachowania elementów struktury – drewnem w celu wzmocnienia konstrukcji – gdyby zaistniała taka konieczność.
9. Oczyszczenie powierzchni rozspojen i szczelin oraz powtórne sklejenie klejem stolarskim do drewna na bazie polioctanu winylu.
10. Wymiana starych połączeń stolarskich niespełniających swoich funkcji na nowe, kołki drewniane i wkręty nierdzewne.
11. Rekonstrukcja formy rzeźbiarskiej profili, struktury, elementów snycerskich w odpowiednio dobranym gatunku drewna. Mniejsze ubytki wypełnione zostaną żywicą dwuskładnikową Araldit.
12. Przyklejenie płócien lnianych na kleju glutynowym w miejscu styku poszczególnych desek i elementów celem wyeliminowania przenoszenia się ruchów drewna na warstwy zaprawy.
13. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja warstwy zaprawy kredowo – klejowej, opracowanie powierzchni zaprawy.
14. Uzupełnienie ubytków warstw pulmentów, użyty zostanie pulment w kolorze dobranym do zachowanych pulmentów lub wykonanie rekonstrukcji pulmentów.
15. Uzupełnienie ubytków złota i srebra lub rekonstrukcja złota i srebra. Wykorzystane zostanie złoto i srebro płatkowe. Kolor złota zostanie dobrany do zachowanego.
16. Uzupełnienie polichromii na strukturze ołtarza lub wykonanie rekonstrukcji na podstawie zachowanych reliktyw i analogii na strukturze ołtarza.
17. Ewentualne zabezpieczenie złocen i srebrzeń w dolnych, dostępnych partiach ołtarza.
18. Zabezpieczenie polichromii warstwą półmatowego werniksu.
19. Montaż wszystkich elementów w kościele.

Obraz na podobraziu drewnianym Św. Mikołaj,

1. Zabezpieczenie i przewiezienie obrazów do pracowni.
2. Inwentaryzacja obiektu, wykonanie zdjęć dokumentacyjnych przed konserwacją
3. Ocena stanu zachowania.
4. Podklejenie osypującej się warstwy malarskiej.
5. Impregnacja strukturalna drewna metodą wielokrotnego powlekania roztworem żywicy Osolan KL w kompozycji rozpuszczalników: ksylen, toluen i aceton. Jednocześnie wykonany zostanie zabieg dezynsekcji przez dodanie do impregnacji Para-chloro-meta-krezolu środka toksycznego, którego obecność spełni również funkcję profilaktycznej ochrony drewna przed czynnikami biologicznymi. Pozostawienie impregnowanych elementów w środowisku zagęszczonych par nie rozpuszczalnika (benzyna

ekstrakcyjna) w celu opóźnienia odparowania rozpuszczalników i równomiernego rozłożenia żywicy w całej strukturze drewna.

6. Oczyszczenie powierzchni rozspojień i szczelin oraz powtórne sklejenie klejem stolarskim do drewna na bazie polioctanu winylu.
7. Wykonanie prób na oczyszczenie lica.
8. Umycie lica obrazów i oczyszczenie odwroci.
9. Usunięcie przemalowań. Usunięcie nawarstwień pociemniałych werniksów i Ew. przemalowań w świetle UV– metody i środki zostaną dobrane w drodze prób i doświadczeń.
10. Położenie kitów i opracowanie ich (dobór odpowiednich kitów).
11. Opracowanie faktury kitów.
12. Izolacja kitów alkoholowym roztworem szelaku.
13. Położenie warstwy buforowej na licu obrazu (werniks retuszowski)
14. Punktowanie obrazu farbami żywicznymi Restauro firmy Maimeri.
15. Położenie werniksu końcowego satynowego firmy Winsor& Newton.

RZEŻBA CHRYSTUSA.

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej rzeźb.
2. Oczyszczenie z kurzu i zabrudzeń powierzchniowych.
3. Wykonanie badań stratygraficznych.
4. Usunięcie wtórnych nawarstwień, przemalowań z karnacji, złocień .
5. Umycie metodą chemiczną polichromii, usunięcie przemalowań.
6. Konsolidacja oryginalnej polichromii.
7. Dezynfekcja.
8. Impregnacja strukturalna rzeźby Osolan KL w octanie etylu .
9. Uzupełnienie ubytków drewna.
10. Szpilkowanie otworów po drewnojadach.
11. Uzupełnienie ubytków drewna żywicą dwuskładnikową.
12. Uzupełnienie ubytków zaprawy.
13. Opracowanie kitów.
14. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja warstwy zaprawy kredowo – klejowej, opracowanie powierzchni zaprawy.

15. Uzupełnienie ubytków warstw pulmentów, użyty zostanie pulment o kolorze dobranym do zachowanych pulmentów lub wykonanie rekonstrukcji pulmentów.
16. Uzupełnienie złota lub rekonstrukcja złocen złotem karatowym płatkowym. Kolor złota zostanie dobrany do zachowanego.
17. Scalenie kolorystyczne polichromii farbami żywicznymi Maimerii Restauro odpornymi na zmiany.

Zamontowanie rzeźby w ołtarzu.

Szczegółowy opis wraz z założeniami konserwatorskimi znajduje się w PROGRAMIE PRAC KONSERWATORSKICH znajdującym się u Proboszcza Parafii

CZĘŚĆ 2

„Wykonanie prac remontowo-budowlanych elewacji kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Klemensa w Dzierzgowie”

Murowany kościół pw. Wniebowzięcia NMP i św. Klemensa w Dzierzgowie powstał w latach 1903-1911 wybudowany w stylu neogotyckim. Wszystkie elewacje kościoła wykończone są tynkami wraz z profilowanymi gzymsami wieńczącymi i między kondygnacyjnymi, pilastrami, obramieniami okien z parapetami i cokółami.

Elewacje kościoła w ostatnich latach (2015r) były remontowane, jednak użyte ówczesnie materiały oraz niska jakość wykonanych prac przyczyniły się do szybko postępującej degradacji wypraw tynkarskich na elewacjach kościoła. Łuszczące się powłoki malarskie jak również mocno spękane tynki poza złym odbiorem estetycznym obecnie zagrażają bezpieczeństwu poprzez osypywanie się fragmentów zaprawi fragmentów elementów sztukatorskich. W związku z powyższym ze względu na bardzo zły stan zachowania konieczne jest pilne podjęcie prac remontowych elewacji kościoła.

W ramach przedmiotowych prac remontowo-budowlanych planuje się:

Zachowanie i zabezpieczenie substancji zabytku poprzez odnowienie i uzupełnienie tynków zewnętrznych z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki. Obiekt wymaga natychmiastowych prac konserwatorskich aby zapobiec całkowitej degradacji ich wartości historycznych i estetycznych.

W przedmiotowym zakresie planowania są w pierwszej kolejności prace na elementach najbardziej zdegradowanych i zagrażających bezpieczeństwu tj. na wieżach po stronie zachodniej kościoła. Planowany zakres prac obejmuje prace remontowo-budowlane w górnej części elewacji wież kościoła – wieży północnej i wieży południowej w obrębie ośmiu sterczyn przy hełmach wież oraz pierwszych kondygnacji od góry tj.: gzyms wieńczący wieże wraz z obróbką blacharską ściany pod gzymsem, narożne pilastry, cokół, obramienia, glify i parapety otworów okiennych, ale bez gzymsu dolnego zamykającego pierwszą kondygnację wieży od dołu.

Prace w zakresie: tynków, sztukaterii i obróbek blacharskich, konserwacji kamienia oraz przemurowania lub wzmocnienia trzonów sterczyn oraz niezbędne badania, opracowania, ekspertyzy i dokumentacje konieczne do realizacji prac i uzyskania pozwoleń.

Zamawiający zwraca szczególną uwagę na poprawność i jakość przyjętych materiałów i rozwiązań w opracowywanej dokumentacji i późniejszej realizacji prac.

Na tym etapie szczegółowy zakres koniecznych zabiegów jak też ilości zostanie określony w przedmiarach, natomiast po wykonaniu dokumentacji konserwatorskiej i budowlanej należy ew. poddać go weryfikacji.

WYTYCZNE PRZY REALIZACJI PRAC

Technologia wykonania przedmiotowych prac z propozycją materiałów oraz szczegółowe założenia konserwatorskie i budowlane określone zostaną w dokumentacji technicznej w projekcie budowlanym i w programach prac konserwatorskich. Realizacja prac konserwatorskich we wnętrzu kościoła przy ołtarzach bocznych na podstawie zatwierdzonego programu prac konserwatorskich oraz warunków pozwolenia konserwatorskiego. Realizacja prac remontowo-budowlanych elewacji kościoła na podstawie zatwierdzonego projektu budowlanego i programu prac konserwatorskich oraz warunków określonych w pozwoleniu konserwatorskim i budowlanym.

Prace konserwatorskie i remontowo-budowlane poprzedzone dokumentacją fotograficzną zastanego stanu zachowania, w celu jednoznacznej identyfikacji miejsc występowania materiałów zabytkowych i stopnia ich degradacji.

Prace konserwatorskie szczególnie przy ołtarzach i sztukaterii na elewacjach należy wykonywać ze szczególną uwagą i ostrożnością ze względu na możliwość występowania historycznych warstw pod spodem.

W trakcie prac konserwatorskich należy wykonać niezbędne analizy, materiałów zabytkowych wskazujących na przyczyny niszczenia obiektu np. identyfikacja skażenia mikrobiologicznego wraz z wytycznymi dotyczącymi dezynfekcji.

Prace konserwatorskie przy ołtarzach i remontowo-budowlane na elewacjach zakończone dokumentacją powykonawczą konserwatorską i budowlaną dokumentującą przebieg prac konserwatorskich i budowlanych, zalecenia dla użytkownika oraz dokumentację fotograficzną ukazującą poszczególne elementy przed pracami, w trakcie oraz po zakończeniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

ZASADY PROWADZENIA PRAC

Ze względu na wpis kościoła do rejestru zabytków i ołtarzy do rejestru zabytków ruchomych bardzo ważna jest w trakcie realizacji przedmiotowych prac dobra współpraca Inwestora i Wykonawcy lub Wykonawców z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Prace konserwatorskie musi prowadzić firma, która posiada duże doświadczenie w pracach przy obiektach zabytkowych tj. zrealizowała kilka zadań o podobnym zakresie, skali i stopniu skomplikowania.

Prace konserwatorskie muszą być prowadzone przez konserwatorów dzieł sztuki. Wykonawca powinien dysponować takimi osobami, posiadającymi odpowiednie doświadczenie.

Prace remontowe, budowlane, muszą być wykonywane przez firmę posiadającą duże doświadczenie w pracach przy obiektach zabytkowych oraz pod nadzorem dyplomowanego konserwatora zabytków.

Wykonawca powinien dysponować osobą posiadającą uprawnienia budowlane i konserwatorskie, z doświadczeniem przy pracach budowlanych w obrębie obiektów zabytkowych o podobnym zakresie, skali i stopniu skomplikowania.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków musi zostać pisemnie informowany o wszystkich okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac – a nie przewidzianych w uzgodnionym zakresie.

Wykonawca musi informować Inwestora o wszelkich, istotnych zmianach ujawnionych w trakcie realizacji zadania, które nie zostały przewidziane w uzgodnionym zakresie.